

Ten nejlepší med na Kavkaze: Pomáháme gruzínským včelařům s novými technologiemi

2.5.2023 - Tereza Hronová | Člověk v tísni

Giga a Gvantsa, sourozenci z horské vesnice Lechkhumi v Gruzii, jsou vášniví včelaři. Život v horách není jednoduchý, ale oni se po studiu na univerzitě vrátili zpět do rodné vesnice právě kvůli včelám.

„Byla to rodinná tradice. Náš pradědeček choval včely, a když jsme vyrostli a začali chodit do školy, asi ve 13 nebo 14 letech, zapojili jsme se do toho také. Náš dědeček se to naučil od pradědečka,“ říká Giga Tchabukiani. Giga vystudoval obor kvalita potravin a jeho sestra Gvantsa je učitelkou v malé škole v Lechkhumi. Odpoledne se pak stará o včely a zdobí sklenice s medem.

Sourozenci plánují pomáhat dalším mladým lidem žijícím na vesnici. Snaží se jít příkladem. Najít práci totiž není v horách vůbec jednoduché. Na své zahradě vybudovali výukové centrum, které jim pomůže šířit své znalosti mezi další včelaře.

„Chtěli bychom učit včelařství mladé lidi, vybavit je základními dovednostmi, které jim pomohou pracovat v tomto odvětví. Budeme propojovat včelaře v našem regionu. Náš podnik jim umožní zpracovávat med v souladu s normami Národní potravinové agentury,“ vysvětluje Gvantsa Tchabukiani.

Česká pomoc

V Gruzii pomáháme dlouhodobě, a to prostřednictvím různých rozvojových projektů a řadu let jsme podporovali i včelaře. Giga a Gvantsa získali grant na vybavení a absolvovali měsíční školení.

„Na školení jsme se dozvěděli více o chovu včelích matek, produkci mateří kašičky, opylování a nových metodách práce se včelami,“ popisuje Giga.

Gvantsa dodává: *„Praktická část školení byla obzvláště důležitá, protože nám umožnila dále prohlubovat naše znalosti, a můžeme je předávat dál.“* Projekt Člověka v tísni Gigovi a Gvantse hodně pomohl, ale není to jediný důvod. *„Pro svoji práci musíte mít vášeň, ta vás žene dopředu.“*

Situace po konci SSSR

Rozpad Sovětského svazu v devadesátých letech 20. století měl na ekonomiku Gruzie negativní dopad, což se dotklo také včelařství. Přesto zde má chov včel dnes obrovský potenciál. Je to jedna z nejvýnosnějších zemědělských činností v Gruzii a pro státní ekonomiku představuje slibné odvětví. Existuje však celá řada překážek, které brání této oblasti v rozvoji. Včelaři dnes nemají ze své práce takový prospěch, jaký by mít mohli. Je to zejména proto, že místní chovatelé nemají dostatečné odborné znalosti, nesdílí mezi sebou zkušenosti a mají zastaralé vybavení.

Začali jsme tyto problémy řešit pomocí školení zaměřených na nové technologie, obchodní a podnikatelské dovednosti, znalosti nezbytné pro chov a zdraví včel a kontrolu kvality. Po skončení školení obdrželi účastníci od Člověka v tísni příručku upravenou přímo pro jejich úroveň odborných znalostí. Dále mohli zažádat o grant, aby si nakoupili nové vybavení a využili nově nabyté dovednosti v praxi.

BageBee Centre

Společně s Českou rozvojovou agenturou, Magistrátem města Tbilisi a svazovým sdružením Agora jsme pomohli založit moderní vzdělávací centrum – BageBee Centre – v distriktu Bagebi v hlavním městě Tbilisi. Je vybavené laboratořemi, výukovými místnostmi, jsou tu předváděcí včelstva a nové technické vybavení pro vědeckou činnost a studie. Pomoc včelařům z kavkazského regionu je zásadní při prohlubování znalostí, rozvoji dovedností a propojení s mezinárodními trhy Evropské unie a dalších zemí. Centrum navázalo spolupráci s Unií včelařů v Ázerbájdžánu a Arménii a má za cíl přelévat znalosti i přes hranice Gruzie.

Dlouhá včelařská tradice

Včelařství se v Gruzii daří především díky příznivým klimatickým podmínkám, rozmanitosti flóry a horským loukám. Tradice chovu včel začala údajně už před 5 500 lety. V roce 2012 totiž archeologové objevili nádobu, o které jsou přesvědčeni, že obsahovala med a má být stará zmíněných 5 500 let. K nálezu došlo 170 km západně od Tbilisi, hlavního města Gruzie.

V mnoha oblastech Gruzie včelaři používají prastaré tradiční metody a techniky. Například v regionu Adžárie u hranic s Tureckem med získávají pomocí speciálních úlů, kterým říkají žara. Úl tvoří část vydlabaného kmene, ve kterém jsou včely uzavřené, simuluje tedy to, jak by žily ve volné přírodě. *„Med ze žary je zcela přírodní. Je to takový kmen, který je rozříznutý v půlce a vydlabaný. Používáme další nástroj, kterému říkáme echo. Včely uzavřeme uvnitř do prázdné žary a ony dokážou vytvořit med pro sebe i pro nás. Tuhle metodu jsme se naučili od našich pradědečků, dělali to podobně,“* popisuje včelař Aslan Šakaradze.

Gruzínská tradice včelaření je zcela výjimečná, a ještě pomáhá lidem uživit rodiny. Možná také díky české pomoci se jim bude dařit lépe.

Pozn.: Článek vyšel v plné verzi v časopise Moderní včelař, č. 5/23, a byl pro naše potřeby redakčně upraven.

<https://www.clovekvtisni.cz/ten-nejlepsi-med-na-kavkaze-pomahame-gruzinskym-vcelarum-s-novymi-technologiemi-10263gp>